

Написвам първите редове на книгата, а срещу мен виждам Калина Малина, седнала на дивана в стаята си – кабинет, усмихната сплела ръце в скута си, готова да отговаря на въпросите ми. Усмихва се, но в очите ѝ съзирам тъга и някакво примирение, но не безизходно, а извисено над катадневните страсти и суета. Тогава не можех да го разгадая напълно, била съм млада, забъркана във врящия казан на амбициите, на трудните – често нелицеприятни – битки за място под слънцето на литературата. Сега, когато пиша за нея, разбирам какво си е мислела и как се е отнасяла към стремежа ми да се докосна до същността ѝ – творческа и човешка. Расли сме и сме се формирали в различни епохи, с различен общественно-политически и нравствен климат. А това си има своето значение.

Вече няколко поколения български читатели трудно биха могли да си представят детската литература без името на Калина Малина. Тя е творец така цялостно и трайно свързан с литературата за деца и юноши, че само като споменем името Калина Малина, знаем, че става въпрос за детска литература, а когато говорим за творчеството за деца, веднага едно от първите имена, които ни идват наум, е това на Калина Малина. Творчеството за деца на писателката – повече от петдесет книги – е неразривно и дълбоко свързано с живота на малките. И не само на малките, но и с тежненятия и мечтите за по-добър живот и повече красота, със събития, не без значение за историческото ни развитие.

Творчески богатата и неспокойна натура на писателката се развива и утвърждава главно след Първата световна война – във време, наситено със сложни социални и обществени процеси и катаклизми, и в по-голямата си част е свързано с учителската професия. Близо петнадесет години от живота на писателката преминават в софийските училища. Както всичко, което върши, така и учителската професия тя не приема само като средство за препитание, а преди

всичко като призвание и дълг. Нещо повече, за нуждите на училището, в съавторство с други известни наши творци, съставя граматики, хрестоматии и други учебни помагала за прогимназиите (сега от четвърти до седми клас).

Характерен момент от нейната разнообразна дейност в културното пространство на 30-те до 60-те години е активното и участие в периодичния печат като журналистка, редакторка и сътрудничка. Години наред завежда, а едновременно с това и редактира педагогическата страница на вестник „Литературен глас“. Заедно с Елин Пелин е редактор на вестник „Пътека“, между 1935-а и 1938 г. е редактор на вестник „Въздържателче“, редовно сътрудничи на „Вестник за жената“ със статии, в които определя възгледите си за ролята и мястото на жената в обществения и културния живот.

Както сериозно и отговорно работи в областта на литературата, на журналистиката и педагогиката, както сериозно и отговорно изпълнява обществените и гражданските си задължения, така загрижено Калина Малина следи състоянието и развитието на литературата за деца. Стреми си да помага на младите автори, да ги напътства и изобретателно да ги приобщава към тази област. Като прибавим към всичко това обаянието и на човек с голямо и отзивчиво сърце, лесно ще си обясним уважението и любовта, които и засвидетелстват не само читателите от няколко поколения, но и по-младите творци от тези поколения. Ето какво си спомня за отношението и към младите автори Асен Босев: „Тези дни четох едно от първите си стихотворения – „Трезва пролет“, излязло във вестник „Въздържателче“ през 1935 г. Тогава бях учител в с. Синьо бърдо и оттам пращах стихотворенията си във „Въздържателче“, където редактор беше Калина Малина. Този вестник в ония години беше много популярен. Когато видях стихотворението си излязло във вестника, аз почувствах голяма радост и голяма топлина. При

първото си идване в София потърсих редакторката, отпечатала моето стихотворение. Калина Малина и Д. Б. Митов (съпругът ѝ) ме приеха топло и водиха с мен разговор. Тогава чух доста интересни за мен неща за литературата, за поезията. Изведнъж почувствах и двамата много близки.“ (Из стенограмата за творческата среща – разговор по случай 75-годишнината на Калина Малина.)

И след като на 9 септември 1944 г. обществено-политическата система се променя, Калина Малина отново продължава журналистическата и обществената си дейност. Чувството на признателност, което ѝ засвидетелства тогавашната общественост, се изразява в избирането ѝ за делегат на Първия световен конгрес на привържениците на мира през 1949 г., а няколко години по-късно и за делегат на Втория конгрес на австрийските жени. За огромната и плодотворна народополезна дейност Калина Малина е награждавана с ордените „За гражданска заслуга“, „Кирил и Методий“ I степен, „Червено знаме на труда“ и „Народна република България“. Била е и носител на званието „Заслужил деятел на културата“.

Калина Малина има интересен и богат на факти и събития живот още от детските си години. Така се стичат обстоятелствата, че родителите ѝ не могат да се задържат дълго време на едно място или, както се казва, да свият постоянно гнездо. Малката Райна Иванова Радева има късмета и щастието да живее при двамата си дядовци и да слуша – наред с приказките – и любопитните истории на рода, чийто най-достоеен представител в нейните детски очи е дядо ѝ Ради Жеков. И макар в рода ѝ да няма ярко изявени личности, в смисъл оставили незаличими следи в историческото ни развитие, тя се гордее с рода си, с трудолюбието, честността и патриотизма на неговите членове: „Моето родословно дърво – разказва Калина Малина – няма богати издънки. Прадядовците ми са занаятчии.

Дядовците също. Дядо ми по баща е от Нови пазар. Някога градът се наричаше Ени пазар. Изключително турски град от XIV век. Един от първите българи, настанили се сред турците, е от рода Радоолу, чийто потомък е моят дядо Ради Жеков.“

„Постепенно българските къщи в града се увеличават – продължава да разказва Калина Малина. – Идват главно хора от войнишките села, на които заради някаква по-специфична работа турците давали известни привилегии.“ С увеличаването на българското население и относителното му материално възможване става възможно построяването на българска църква и училище. Първото училище е построено през 1840 г. Един от инициаторите за създаване малко по-късно на читалище в града е Ради Жеков, мъж достолепен, грамотен, упорит почитател на образованието. „Моят любим дядо, от когото взех много и научих“ – с голяма любов повтаря Калина Малина. Братът на Ради Жеков – Атанас Радов Жеков – отива във Влашко и попада в средата на хъшовете. По-късно преминава с една от четите в България, където загива. От другите братя и сестри на дядо си писателката често слуша да се говори за този „комита“. Твърди се, че е бил четник в Ботевата чета. „В стария общински тефтер на Нови пазар има записана една улица на негово име“ – твърди Калина Малина.